ANUL XXV.—No. 61.—Duminecă 4 Martie 1907.

5 bani în România.—10 bani în străinătate

ABONAMENTE
ROMANIA: STRĂINĂTATE
L 4.65 3 luni 10 lei
„ 9.15 6 luni 20 „
„ 18. Un an 40 „
Abonaţii primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR" colorat

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

ANUNCIURI
Pag. III Linia corp 7 Bani 40
Pag IV „ 20
Inserţii şi reclame 1.25 linia

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
— 11, Strada Brezoianu 11, Bucureşti —

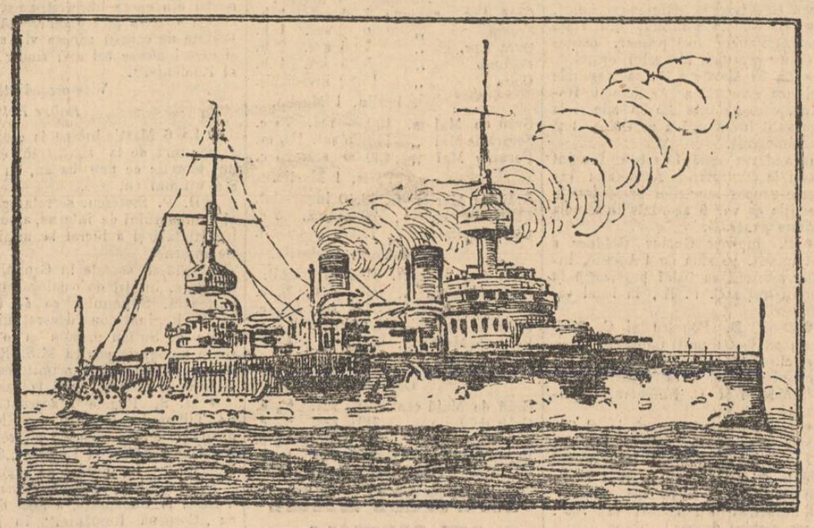

Cuirasatul francez «Jena». — (Vezi explicaţia)

Calendar pe anul 1907

Ortodox

Sâmbătă, 3 Martie.—Sf. Eutropiu şi Vasilisc

Catolic

Sâmbătă, 16 Martie. — Herbert

Soarele răsare 6.30; apune 6.20

Bucureşti, 3 Martie.

În jurul mişcării ţăranilor

Mişcarea ce s'a produs printre ţăranii din unele sate ale Moldovei de sus preocupă astă-zi opiniunea publică mai mult decât ori-ce.

După cum s'a văzut din relaţiunile corespondentului nostru particular din Iaşi, tineretul universitar de acolo s'a declarat solidar cu ţărănimea şi a hotărît să lupte pentru ca chestiunea ţărănească să fie imediat luată în serioasă cercetare şi rezolvată. O agitaţiune paralelă începe a se produce în sînul tinerimei universitare din Bucureşti.

Pe de altă parte, s'au anunţat în Parlament trei interpelări asupra acestei chestiuni, din cari una de către d. Dimitrie Sturdza, şeful partidului naţional-liberal.

Am arătat eri cum vede chestiunea organul oficios al guvernului; vom arăta astăzi, tot la acest loc, cum o priveşte organul partidului liberal, „Voinţa Naţională".

In numărul său cu data de 2 Martie, numitul ziar scrie:

„S'a făcut lumină asupra mişcărei din Moldova-de-Sus. Revoluţie, răscoale n'au fost nicăeri; căci ţăranii au făcut cereri, au cerut să nu se mai calce legea care opreşte pe străini a se aşeza prin sate, au cerut o lege care să oprească a se aduna zeci de moşii în mâna aceluiaşi ins saŭ a unei tovărăşii, cum e a Fişereştilor, etc.

„Astă-zi, în articolul ce am publicat de la Botoşani se dă, în sfîrşit, explicaţia cuvenită pentru ce mişcarea a început de la Flămînzi şi de ce s'a întins pe toate moşiile exploatate de aceeaşi bandă şi după acelaşi sistem.

„Autorul mişcărei e însuşi d. Mochi Fischer, care a făgăduit ţăranilor că le dă jumătate din moşie a 25 lei falcea, dacă va izbuti a birui pe concurenţii săŭ Juster; ba a pus chiar prin omul săŭ, Constantinescu, să le măsoare şi stălpească bucăţile asupra cărora s'a învoit astfel cu sătenii. Deci între d. Mochi Fischer şi sătenî a fost o învoeală făcută şi perfectă, a cărei execuţie ţăranii au avut drept s'o ceară, precum aŭ şi cerut'o.

„Dar d. Fischer, rămas stăpân, n'a mai vrut să dea pămînt, nu cu 25, dar nici c'o sută falcea, iar omul d-sale le-a dat în loc de pămînt cu plată, pietre fără plată, şi ţăranii l'aŭ bătut.

„In alte sate, cari se aflaŭ sub jugul Fişereştilor şi a semenilor lor, ţăranii, auzind de mişcarea de la Flămînzi, aŭ făcut aceeaşi cerere şi aŭ cerut şi izgonirea din sate a străinilor, oploşiţi pe acolo cu călcare de lege.

„Iată de ce se vorbeşte de 25 de lei falcea şi nu de 40 saŭ 60".

In articolul din Botoşani de care pomeneşte „Voinţa Naţională", se deslueşte că arendaşul Fischer a făcut acea făgăduială pe când era posibil ca un alt arendaş să ia moşia Flămînzi; aşa în cât concurenţa dintre cei doi arendaşi e începutul mişcărei de astă-zi.

Dezbaterile ce vor urma în Parlament vor aduce de sigur lumină.

DIN BULGARIA

(*De la coresp. nostru particular*)

Sofia, 27 Februarie *).

Asasinarea lui Petkow

Eri seară, telegraful a împrăştiat din Sofia trista ştire, în toate părţile lumei: Ministrul preşedinte Petkow a fost împuşcat, ministrul de comerţ Ghenadiew rănit. Acela, care a fost prim-ministru, şef de partid, bărbat de Stat admirat şi urgisit, silit şi invidiat, se află pe catafalc.

Ghenadiew a găsit în mîneca hainei glontele de revolver, care i-a împuşcat bratul superior, l'a scos şi deja eri a luat moştenirea lui Petrow ca ministru de interne, astă-zi l-a moştenit şi ca şef al partidului naţional-liberal (stambulovist).

Ministrul de externe înlocueşte pe cel asasinat la preşedinţia consiliului de miniştri.

Aceasta este politica!

Şi încă tot nu se ştie în ce măsură este amestecată politica în acest asasinat. Din mărturisirile asasinului Alexandru Petrow, din cele ce a constatat poliţia şi judecătorul de instrucţie, nu poate să se tragă o concluziune sigură.

Nu se ştie că oare Petrow înţelege la gloria unui Erostrat, că oare numai în capul săŭ s'a copt intenţiunea asasinatului, că oare a fost unelta unei conspiraţiuni saŭ un desperat vanitos?

Una se ştie însă: Asasinarea lui Dimitrie Petkow va fi începutul unei noui ere în istoria politică a Bulgariei. *Ceva* se va întâmpla acum, zic toţi. Şi acel *ceva* poate fi numai introducerea unor stări normale prin respectarea sacrei Constituţiuni. Regretatul Petkow va fi de sigur ultimul bărbat de Stat care a încercat să guverneze cu „mână de fier". Poporul bulgar se pare că s'a desobicinuit de regimul de fier inaugurat de Stambulow.

Opera lui Petkow

Dimitar Petkow era în capul guvernului bulgar din Noembrie 1906—epocă în care succedă generalului Petrow, sub care fusese ministru, de interne din Maiŭ 1903 — continuând tradiţia stambulovistă care a adus atâtea binefaceri Bulgariei.

Asasinatul acestuĭ bărbat de stat e alt capitol tragic în istoria erorilor balcanice.

Petkow a fost amicul şi colaboratorul lui Stambuloff, cel care fusese numit Bismarck al Bulgariei, şi care fu ucis la Sofia în 1895 de sicarii duşmanilor politicî ce 'şi creease cu asprele şi câte-o dată excesivele lui metoade de guvern. Vorbind de el, un biograf al lui Stambuloff îl descrie ca pe un om cu „înfăţişarea aspră şi cu apucături brusce". Inzestrat cu un caracter puternic, dar măsurat, întreprinzător şi înţelept, el era recunoscut ca cel mai bun element din partidul lui şi se bucura de stima întregei Bulgarii tinere care aspiră la o soartă mai bună.

Ministerul Petkow, mai mult ca ori-care altul, a dat impuls construcţieî căilor ferate şi uneî vaste reţele de şosele intercomunale; activitatea lui guvernativă nu a neglijat nici porturile maritime şi fluviale, cari servesc de debuseu mişcării interne a ţării.

Atâtea bine-faceri realizate saŭ făgăduite aŭ strîns în jurul lui Petkow, lărgind enorm bazele partidului stambulovist, marea majoritate a ţărei, şi el nu mai avea azî în contra lui de cât o cohortă rău organizată, dar destul de duşmănoasă şi gălăgioasă.

Această cohortă a fost aceea care a pornit recentele agitaţii, cari aŭ dus la greva pe căile ferate, la turburările studenţeşti şi la închiderea universităţei din Sofia.

In aceste împrejurări fostu-preşedinte al consiliului şi ministru de interne lucrase cu o mare energie, confirmându-şi eminentele lui calităţi de om de stat.

Sofiotul.

*) Intârziată din cauza dificultăţii comunicaţiuneî postale. N. R.

CRONICI FEMININE

Femeia americană judecată de către o franceză

S'a scris mult în străinătate despre situaţia femeilor în Statele-Unite, aşa că subiectul putea să pară epuisat. Dar d-ra Avieux, profesoară de ştiinţe la liceul „Victor—Hugo" din Paris, a avut meritul să-i înfăţişeze sub o formă nouă şi atrăgătoare, în două disertaţii făcute deunăzi la şcoala locală de infirmiere. Conferenţiara vorbia ca martoră oculară, fiindcă avusese o bursă pentru călătorii în continentul vechiŭ şi cel nou.

In prima ei disertaţie, d-ra Amieux a vorbit despre caracterul femeeî americane, despre educaţia ei, şi a arătat locul pe care 'l are dînsa în societate. Ceea-ce i-a atras mai întâi atenţia e independenţa de care se bucură femeile, plăcerea de a trăi ce li se vede întipărită pe faţă, şi solidaritatea care le uneşte pe toate. Ea a constat că, mai pretutindeni, băeţii şi fetele sunt crescute împreună, din grădina de copii până la Universitate şi nu-i s'a părut că această coeducaţiune să aibe neajunsuri.

Americana nu cunoaşte nehotărîrea atât de deasă la fetele noastre: ea ştie ce vrea şi pentru ce o vrea.

Această tărie de caracter şi această libertate de iniţiativă, departe de a displace bărbaţilor, e admirată: d-şoara, de îndată ce şi-a sfîrşit studiile, e emancipată de tutela părinţilor ei şi salutată ca o regină. Intre 22 şi 26 ani se mărită, şi atunci abdică o parte din libertatea ei, ori îmbrăţişează o profesiune.

Silvia.

MANIFESTUL ELECTORAL

al creştinilor sociali din Austria

Corespondentul nostru din Viena ne-a telegrafiat zilele trecute ştirea că partidul creştin-social din Austria a lansat un manifest electoral în vederea alegerilor parlamentare generale, cari se vor face în luna Maiŭ.

Acest manifest cuprinde următoarele pasagii semnificative pentru atitudinea politică a numitului partid în chestiunea pactului cu Ungaria. Manifestul zice:

„Cea mai importantă problemă politică a timpului celui mai apropiat este reformarea actualelor raporturi cu ţările Coroanei ungare, cari raporturi nu mai pot dăinui. Nu se poate închipui o poziţie de putere a monarchieî habsburgice în afară, nici înflorirea ei înăuntru fără a se regula în mod mulţumitor raportul de drept public şi economic cu Ungaria.

De la 1867 maghiarilor le-a succes a clădi o formaţiune de Stat înăuntru monarchieî şi pe soceteala celor din Cislaitania, care, condusă de partidele minorităţii judeo-maghiare aproape de tot corupte a aservit, a asuprit şi a exploatat toate popoarele nemaghiare ale Ungarieî, pe cetăţenii germani aî acesteî ţări, pe naţionalităţile slave şi române. Cercurile maghiare, a căror putreziciune interioară a fost scoasă la iveală prin multele scandaluri ale timpului din urmă, aŭ ştiut să se aroage faţă cu Cisleitania o begemonie prin nimic justificată, aŭ ştiut să ceară toate drepturile pentru sine şi să încarce aproape toată sarcina contribuţiunilor pentru armată în spinarea contribuabililor austriacî şi să aducă totodată, agricultura austriacă aproape de ruină prin importarea nelimitată de producte ungare.

Această ruşine trebue să aibă un sfîrşit. In lăturî cu dominaţiunea maghiarilor! Noi voim o Austrie, în care nicî un popor să nu fie nevoit a geme sub jug străin, un imperiu al libertăţei şi al dreptăţei! In luptă contra aroganţieî maghiarilor trebue să păzim interesele economice ale Austrieî în deplină măsură şi cu constantă energie. Lozinca partiduluî creştin social este şi rămâne: „Mai bine despărţire economică de cât perseverarea în servitutea desonorătoare".

Acest manicest electoral a fost citit şi primit în marea adunare a partiduluî creştin-social ţinut la Viena Duminica trecută sub preşedinţia mareşalului Austrieî de jos, a prinţului Alois de Liechtenstein.

Mişcarea ţăranilor

din Moldova de sus

(*Prin telefon de la coresp. nostru particular*)

Iaşi, 2 Martie.

Astă-zi cu trenul de 11 şi 20 m., aŭ sosit din Podul-Iloaieî, peste 300 femeî cu copiiî lor, toţi fugiţi de teama turburărilor.

Bărbaţii aŭ rămas acolo, pentru a-şi păzi averea, de alt-fel în mare parte distrusă de ţărani. Panica în populaţia de acolo e foarte mare iar averea celor mai mai mulţi din comercianţi este distrusă.

Aseară a sosit reg. 8 călăraşi şi a sarjat mulţimea sătenilor, împrăştiindu-i.

In cursul nopţeî a fost relativ liniştе la Podul Iloaeî, căci armata era postată în toate stradele şi pe la barierele oraşelului. Tot în cursul nopţeî s'a făcut ancheta, luându-se şi interogatorul la peste 50 ţărani, cari aŭ fost arestaţi în momentul devastărilor.

Ancheta este făcută de d. procuror Haralamb, Erbiceanu jude-instructor, Bogdan directorul prefecturei de judeţ şi şefiî autorităţilor militare.

Astă-zi, la orele 9 dimineaţa, s'aŭ abătut în direcţia Podului-Iloaieî, din toate drumurile, un mare număr de săteni, veniţi din satele Popeşti, Hârpăşeşti şi Păuşeşti. Sătenii aceştia s'aŭ unit la satul Scopârceni; văzând primejdia apropiindu-se, reg. 8 de călăraşi s'a împărţit în 4 şi a eşit prin toate barierile, ducându-se în întâmpinarea cetelor de sateni, sarjându-i; sătenii s'aŭ împrăştiat; mai târziu însă s'aŭ adunat din nou.

Această stare de lucruri a durat până la orele 3 d. a.

Armata păzeşte străzile în spre Podul-Iloaieî, iar ţăranii staŭ la o oare-care depărtare.

Comercianţii evreî din Podul-Iloaieî aŭ trimes treî telegrame.

Una către M. S. Regele, alta primului ministru şi a treia d-lui Cantacuzino-Paşcanu, preşedintele Camereî.

In comuna Vlădeni

Alte turburărî s'aŭ petrecut în comuna Vlădeni. După ştirile ce sosesc de acolo, sătenii aŭ devastat locuinţa arendaşului Solomon Stern, distrugând condicele şi toate actele de cancelarie.

Mai mulţi sateni, înarmaţi cu ţepoaie (furcî), aŭ pătruns în locuinţa lui Stern. Acesta descărcând un foc de revolver, a rănit pe un săteau în mână.

Stern a reuşit să se ascundă la proprietarul Băicoianu şi de acolo în localul gărei. In acest moment ţăranii aŭ înconjurat gara, neslăsîndu-l să plece.

Stern se află acum în locuinţa şefuluî staţieî.

In acest interval s'a depeşat după trupe. Cei-l'alţi evreî, funcţionari aî lui Stern, aŭ reuşit să fugă.

La Erbiceni

In com. Erbiceni, ţăranii aŭ pătruns în curtea arendaşului Saul Fischer. Eŭ aŭ distrus tot ce le-a eşit în cale cauzând pagube mari.

Intâlnind astă-zi pe S. Fischer, mi-a declarat că actele şi poliţele ce i s'aŭ distrus, întrec valoarea de 150 mii leî.

Două escadroane din Podul-Iloaeî aŭ sosit la Erbiceni. Un sergent a fost lovit de un ţăran; aŭ fost arestaţi 24 de ţărani cari vor fi aduşi la Iaşi, ca conducători aî revolteî.

Intrunirea de Duminică

Aieî, în Iaşi, studenţii de la soc. „Solidaritatea" proectează o întrunire publică pentru Duminică.

Iaşi, 2 Martie.

Se anunţă că azî un număr de sătenî aŭ pătruns într'o mahala din Tg.-Frumos şi s'aŭ dedat la grave turburărî.

Intervenind însă în grabă armata, turburătorii aŭ fost împrăştiaţi.

— D. Nicu Canănău, care ţine locul de prefect de judeţ, a luat dispoziţia ca evreii de prin sate din judeţul nostru să se retragă în spre oraş, până când lucrurile se vor linişti cu totul.

— Din jud. Suceava vin ştirî neliniştitoare şi anume din împrejurimile Paşcanilor; s'aŭ luat măsurî ca gara din Paşcani să fie bine păzită.

— De asemeni mai sosesc ştirî neliniştitoare din Bivolarî.

Se află acolo destule trupe pentru orî-care eventualitate.

— La Popeşti s'aŭ petrecut serioase turburărî provocate de un număr de sătenî cari cer pământ cu 25 leî falcia.

Un vechil evreŭ a fost grav bătut.

— La Podul-Iloaeî urmează de a se face arestărî de sătenî. Printre devastatorii arestaţi mai sunt ţăranii Gologan, Redescu (fost puşcăriaş), Gheorghe Negruş, Ion Negruş, Nec. Manole, Dum. Frunzaru, Ioan a Catrinei şi alţii.

Ca instigatorî sunt bănuiţi mai mulţi funcţionarî din Podul-Iloaieî, dintre care un institutor şi un funcţionar al C. F. R.

— Se socoteşte că pagubele pricinuite erî prin devastările de la Podul-Iloaieî ating suma de o jum. milion.

— Pentru asigurarea liniştеî complecte, va fi adus reg. 14 infanterie la Podul-Iloaeî.

In tot cazul în momentul de faţă e liniştе acolo.

— Studenţii de la „Solidaritatea" în astă-seară o întrunire în localul lor; de oare-ce însă se svoneşte că noaptea se vor petrece oare-care neorânduelî în oraş, s'aŭ luat măsurî serioase.

Autorităţile m'aŭ asigurat că svonurile care circulă sunt neîntemeiate.

— Un student de la facultatea de ştiinţe, simţindu-se atins în urma unuî incident petrecut între d-sa şi un profesor universitar cu ocazia întrunireî publice de erî, a provocat la duel pe acel profesor.

— In astă-seară va pleca la Bucureşti o delegaţie de marî arendaşi pentru a solicita o audienţă la M. S. Regele şi la d. prim-ministru, arătând situaţia nesigură în care aŭ fost puşi prin ultimele neorânduelî.

Temerî de năvălirea ţăranilor în Iaşi

Iaşi, 2.—Iată noui amănunte asupra împrejurărilor în carî s'aŭ petrecut turburările din com. Vlădeni:

Un număr de treî locuitorî din comuna Cotuna-Iacobeni aŭ venit azî dimineaţă la Vlădeni şi prezentându-se la casa arendaşului Solomon Stern aŭ cerut acestuia pământ.

In timpul când vorbeau, unul din sătenî a ridicat ciomagul, lovind pe Stern. Acesta s'a retras şi s'a închis într'o odaie învecinată.

Ţăranii aŭ forţat uşa încercând să pătrunză înăuntru. Atunci Stern a strigat după ajutor. Socrul lui Stern, un bătrân de 80 anî, auzind sgomotul, a intervenit în grabă, şi văzând primejdia a somat pe sătenî să se retragă. Sătenii urmând de a forţa uşa, bătrânul a descărcat un foc de revolver rănind pe unul din ţăranî.

Aceştia înfricoşaţi s'aŭ retras, în vreme ce Stern şi toată familia s'a retras în locuinţa proprietarului.

După vre-o treî ceasurî, aŭ venit din noŭ ceî treî sătenî, de astă dată însă urmaţi de o mare mulţime, tot din cotuna Iacobeni, şi aŭ devastat complectamente locuinţa lui Stern, împrejurând locuinţa proprietarului şi cerând pe Stern.

In acelaşi timp ceî-l-alţi evreî din acel sat aŭ fugit, aşa că Stern a rămas acolo înconjurat de ţăranî.

Procurorul Ghinea Ionescu, fiind avizat, a plecat în grabă la faţa locului, unde cu ajutorul soldaţilor, a împrăştiat pe sătenii revoltaţi.

După aceasta procurorul a ridicat de acolo pe Stern şi cu un tren special l'a adus la Iaşi. In acelaşi tren era şi săteanul rănit, care a fost dus la spitalul Sf. Spiridon aicî.

Răspândindu-se însă svonul falş că ţăranul impuşcat ar fi murit, s'a produs o agitaţie deosebită.

Este teamă că vor veni numeroşi ţărani din cătunele din împrejurimile Iaşului, astfel că autorităţile îngrijate aŭ chemat înapoi la Iaşi batalionul 4 vînătorî, pentru ca în unire cu reg. călăraşilor să păzească aci ordinea pe ziua de Duminecă.

Devastările din Tg.-Frumos. —Luptă cu armata. — Răniţi

Tg.-Frumos, 2. — Azî s'aŭ petrecut lucruri grave. Ţăranii tirgoveţi de aci şi ceî din diferite sate de prin împrejurimî carî se aflaŭ aci, aŭ fost ataţaţi de lipoveni ca să meargă cu eî să devasteze prăvăliile, cârciumile şi locuinţele.

La orele 10 a început devastarea la magazinul de coloniale Aron Schoenfeld; uniî ţărani aŭ început a face pretenţiuni, baricadând în prăvălie pe negustor, care a fost bătut el şi tatăl seŭ; lipovenii aŭ spart giamurile pe stradele Iarmarocului Voivod Calimachi şi la sinagoga evreiască.

La cârciumile lui Volf Copelovici, User Fraitag, Smilleib Copel şi Froiţa Gaer, aŭ dat drumul la toate băuturile spirtoase de prin rafturi. Lupu Copelovici a fost alungat din cârciuma de lipoveni.

Aŭ fost sfărâmate peste 200 de giamurî la locuinţe evreeşti şi la Ion Vişinescu. Sosind regimentul 3 roşiorî a început a opera cu lăncile şi făcând şarjă.

Ţăranii aŭ sfărîmat un zaplaz, aŭ scos drugi şi aŭ înaintat la atac. Alţii aŭ aruncat cu pietre marî. Un lipovan a tras un foc de revolver rănind un cal sub-ofiţeresc.

S'aŭ făcut multe arestărî. Câţi-va răniţi aŭ fost duşi la spital. A sosit în ajutor reg. 13 de infanterie şi 2 escadroane de călăraşi din regim. 7.

Toţi evreii sunt cuprinşi pe panică. Prăvăliile sunt închise. Mulţi evreî stau ascunşi în poduri. Ţăranii carî voesc să intre în oraş sunt opriţi de armată la barieră.

Din târgul Bivolarî s'a cerut ajutor de armată. Aŭ plecat două escadroane de roşiorî din reg. 3.

Iosef Goldenberg a fost bătut.

Ştirî spăimântătoare

Hârlău, 2.— In urma ştirilor extrem de grave primite azî din Tg.-Frumos, locuitorii evreî de aci aŭ adresat poliţieî o petiţie cerând să intervină spre a se trimite aci forţa armată. Svonurile ce circulă sunt înspăimântătoare.

Ştirea dată de unele ziare că Constantinescu, administratorul moşieî Flămânzi, ar fi murit în urma bătăeî suferită de la ţăranii răsculaţi e falşă. Constantinescu merge spre bine.

LICEUL „GALATA-SARAI"

distrus de incendiŭ

Constantinopole, 27 Februarie.

Sâmbătă seară a isbucnit un mare incendiŭ la liceul Galata-Sarai. Imensul palat a fost distrus în mai puţin de două ore. Focul a izbucnit la orele 2 şi jum. Incendiul a provenit din cauza unuî bec de gaz aerian. Servitoarea d-luî Feuillet, sub-director francez, care ocupă partea de sus a aripeî drepte, a început să scoată strigăte disperate, cari aŭ dat alarma. Imediat ceî patru păzitorî de noapte şi oamenii de serviciŭ aŭ alergat la locul sinistruluî şi aŭ încercat să stingă focul încă în naştere. Toate sforţările lor aŭ rămas zadarnice. Flăcările s'aŭ întins şi strigătul de alarmă „Iangciu Var" străbătea toate străzile.

Pompierii ce staţionează alături de şcoală, la prefectura poliţieî, aŭ alergat şi după puţin a sosit şi batalionul de pompieri din Taxim, de sub comanda generalului Szecheyi paşa. Pompele aşezate în baterie aŭ început să azvârle torente de apă.

După ce oamenii de serviciŭ aŭ văzut că totul e pierdut, aŭ alergat prin dormitoare ca să deştepte pe elevi. Acestia speriaţi, căci flăcările luaseră proporţii marî, aŭ eşit în curte care cum putea. Uniî, mai cu singe rece, şi-aŭ luat hainele, iar alţii aŭ eşit numaî în cămaşe. Din fericire numărul elevilor ce dormeaŭ în acea seară în şcoală era numaî de 200 (numărul total e de 1200), căci fiind Sâmbătă mulţi din eî aŭ eşit în oraş pe la familiile lor. In şcoală n'aŭ rămas de cât străinii şi ceî din provincie.

N'a fost nicî o victimă.

Cu toate sforţările pompierilor de la Taxim şi acelora aî Amiralităţii, imensa clădire a fost în scurt timp, transformată în cenuşe.

Soldaţii aŭ vrut să pătrundă prin săli ca să salveze preţioasele bibliotecî ale liceului, dar aŭ fost respinşi de furioasele flăcări.

Indată ce ştirea dezastrului a fost adusă Sultanului, Majestatea Sa a trimes maî mulţi adjutanţi cu ordin de a se localiza focul şi de a se salva elevii.

Ordinile acestea eraŭ inutile, căci de mult aceştia eraŭ la adăpost.

Dimineaţa, funcţionariî de la curtea imperială s'aŭ transportat la liceŭ şi aŭ comunicat E. S. Abdul Bahman Bey, directorul şcoaleî, o iradea Imperială, ordonând închirierea unei mari clădirî pentru instalarea provizorie a elevilor.

Elevilor macedo-romînî li s'a dat ajutoarele necesare de către legaţiunea română d'aci.

Pagubele materiale sunt enorme. Toate mobilele şi lucrurile preţioase ale directoruluî, ale supraveghetoruluî general, aŭ fost distruse.

Din odăile directoruluî aŭ fost salvate numaî 3 covoare turceştî şi un coran. Lingeria şi cărţile elevilor aŭ fost prada flăcărilor.

Biblioteca personală a d-luî Sarret, una din cele maî bogate din Constantinopol, a fost distrusă în întregime. Ea era asigurată cu 20000 leî —un sfert din adevărata eî valoare.

In aceeaşi dimineaţă E. S. Haşim paşa, ministrul instrucţiunei publice, a venit la liceu pentru a comunica directorilor şi elevilor iradeaua imperială prin care se arată că clădirea va fi construită în timpul cel maî scurt.

Cursurile aŭ fost suspendate pentru zece zile, după care vor fi reluate într'alt local anume închiriat.

* * *

Liceul Galata-Sarai era singura instituţiune culturală maî modernă şi maî sistematică din Turcia. Numărul elevilor internî e de 1200, toţi bursieri.

Toate naţionalităţile aŭ câte un număr oare-care de elevî.

Noi aromânii avem 12 elevî bursieri. Cheltuelile de întreţinere, îmbrăcăminte, pentru cărţi etc. sunt plătite de Sultan.

Studiile se fac în limbele turcă şi francezâ. Profesorii francezî sunt următorii: Perrard, Lacomblez, Chuzel, Alfred Dubois, Camile Natale, Sarret, Clauchong, Magnus, Isoard, Billon.

N. Terapia.

CARNETUL MEU

Babele.-Lăsata de sec.-Post

Cum-cum, trecură două
Şi cu a de astă-zî treî,
Maî sunt şase pân' la nouă,
Facî la conturî, vreî nu vreî,
Căcî prea sunt afurisite
Babele din acest an,
Tot zăpadă ne trimite
Şi un vânt siberian...

Mâine, însă, bucurie
Că 'i lăsata cea de sec.
Când „aî noştri" la... beţie,
Uneorî, se cam întrec...
Căcî, golind mereŭ pahare,
Se aprind şi se 'ndârjesc
Şi, din chef, fac ceartă mare
Şi prin... secţiî... se trezesc....

Bucuria, însă, latâ
E pe dragiî copilaşi,
Căcî alviţa o să batâ
Ca să ia gologănaşi...
Ce maî răsete şi gură
Şi, pe urmă, ce maî haz
Când alviţa, 'nvârtitură,
I-o mânji pe nas şi obraz...

Lasă sec c'apoî posteşte
Şapte săptămânî cu rost,
Fără carne, fără peşte,
Cu fasole doar, ca 'n post L..
Babele sunt blestemate
Ca şi soacrele se 'ntrec
In nespusă răutate,
Insă, mâine, lăsăm sec...

Marion.

Lupta românilor în contra maghiarisării

In urma obstrucţiunei pe care aŭ făcut-o deputaţiî români naţionalişti în Camera maghiară timp de treî zile ca să împedice desbaterea proiectuluî despre salarizarea învăţătorilor de Stat până după Paşti — ca să nu ajungă în desbaterea înaintea vacanţelor proiectul despre salarizarea învăţătorilor confesionali— s'a terminat alaltă-erî printr'un armistiţiŭ, care nu este alt-ceva de cât triumful deputaţilor naţionalişti.

Despre aceasta ziarul „Tribuna", din Arad scrie următoarele:

Corespondentul nostru a aflat de la clubul naţionalist cauza pentru ce deputaţii Goldiş şi Suciu aŭ renunţat în şedinţa de azî la cuvînt.

Anume ministrul de culte Apponyi a făgăduit preşedintelui clubului naţionalităţilor în decursul vorbiriî luî Maniu, că nu va pune la ordinea zileî proiectul referitor la şcoalele confesionale până după Paşti. Fiind tocmaî aceasta ţinta deputaţilor naţionalişti, eî aŭ renunţat la discuţie asupra proiectului de la ordinea zileî în schimbul acesteî concesiî.

Se fac fel şi fel de comentărî asupra acesteî concesiuni făcută naţionalităţilor. Causa se poate afla în împrejurarea, că dacă proiectele de la ordinea zileî nu se votează înainte de Paştî, învăţătorii de Stat nu vor putea beneficia deja în anul acesta de salariile fixate în acel proiect.

Compromisul dintre guvern şi deputaţiî noştrii a făcut mare surprindere maî cu seamă pentru-că nu era pregătit înainte.

Despre chipul incidental cum s'a făcut compromisul, care maî bine zis este un armistiţiŭ, ni se telefonează următoarele:

In decursul vorbireî luî Maniu, preşedintele ciubului naţionalist Mihali conversând pe culoare cu Apponyi, el îi spusese franc, că ţinta deputaţilor naţionalişti este a se înţelege cu alegătorii în timpul vacanţei de Paştî şi de aceea trăgănează discuţia acuma. La asta ministrul Apponyi s'a arătat gata numaî decât a amâna pertractarea proiectuluî privitor la şcoalele confesionale până după Paştî.

Mihali s'a consultat imediat cu deputaţiî naţionali şi aceştia aŭ primit oferta, în urma căreia deputaţii Goldiş şi Suciu, carî se înscriseseră la cuvînt aŭ renunţat.

Deputaţii vor mai face câte-va amendamente la proiectul de la ordinea zileî, apoî vor pleca acasă, unde-i aşteaptă poporul".

In Arad se va ţine zilele acestea o mare adunare de alegătorî, unde se vor întruni Românii din toate cercurile electorale aradene. Asemenea adunărî se vor ţine şi la Braşov, Sibiu, Cluj, Deva, Lugoş, etc.

Jubileul societăţei „Armonia"

Jouî seara am asistat, în sala băilor Eforieî, la o reuşită serbare jubilară. O societate de ajutor reciproc, societatea „Armonia", îşi sărbătorea o existenţă rodnică de 25 anî. Şi acest jubileŭ, societatea a ţinut să-l sărbătorească printr'un banchet la care să asiste toţi membri şi toate membrele societăţeî. Peste 500 persoane, în jurul meselor bogat ornamentate umpleaŭ vasta sală a Eforieî, formând un ansamblu armonios.

La masa de onoare aŭ luat loc d-niî N. Butculescu, preşedintele de onoare al societăţeî; I. Brătescu, deputat; Bacaloglu din partea primărieî Capitaleî; Sava Ştefănescu, deputat; dr. N. Minovicî, reprezentanţii preseî, şi comitetul societăţeî cu d-nele.

S'a servit un menu bogat; iar muzica militară şi orchestra naţională aŭ delectat continuŭ pe meseni.

La şampanie s'aŭ ridicat toasturî numeroase arătându-se importanţa societăţeî, activitatea rodnică de până acum, şi s'a exprimat urărî pentru o tot maî mare activitate în viitor.

Terminându-se masa, s'a început dansul, în mijlocul celeî maî depline armoniî şi a însufleţireî generale, până dimineaţa, la orele 5.

Societatea „Armonia" e aproape unica în jurul căreia s'a făcut puţin sgomot şi care în decursul celor 25 anî de existenţă a dat cele maî mari ajutoare—aproape 300 miî leî.

Intr'un articol viitor vom vorbi despre activitatea acesteî societăţî.

P. B.

Cuirasatul francez „Jena"

— *Vezî ilustraţia* —

Corespondentul nostru din Paris ne-a telegrafiat amănunte asupra grozavuleî explozii de pe cuirasatul francez „Jena" care staţiona în portul militar Toulon.

Ilustraţia noastră de azî reprezintă o vedere a cuirasatuluî amiral „Jena" care a fost lansat pe apă la 1898 şi a costat 25 milioane de franci. „Jena" făcea parte din cuirasatele cele maî noui carî întrunesc în sine toate condiţiunile de astăzî pentru un războiŭ maritim şi marina franceză de războiŭ 'şi punea cele maî mari speranţe în acest cuirasat.

ŞTIRI DIN STREINATATE

— *Prin poştă* —

*** Un duel cu sfîrşit mortal a fost zilele trecute la Berlin între căpitanul baron Berken şi un farmacist. Căpitanul a fost împuşcat la primul schimb de gloanţe.

*** Ziarele germane anunţă că pentru anul 1913 se plănueşte la Berlin o mare expoziţie universală, care să fie în acelaşi timp şi o manifestaţie pentru pace.

*** Din Londra se anunţă că expoziţia proiectelor pentru tunelul sub canalul Mineceî e foarte cercetată. Din 4.630 de persoane carî aŭ vizitat-o, 3.212 s'aŭ declarat favorabile proiectuluî.

*** Universitatea din Pensylvania a conferit câtor-va ziarişti cunoscuţi din Londra titlul de „Doctor în literatură". Intre aceştî ziarişti sunt: Clement, Shorter, W. T. Stead şi Moberly Bell. Se spune că Mr. Shorter a refuzat acest titlu.

*** „Pester Lloyd" anunţă că avocatul patriarchului sârbesc Brankovici a denunţat parchetului din Mitrovica pe deputatul Muşiky pentru calomnie, iar judecătoriei de ocol pe toţi membrii congresului, carî la 1 Februarie aŭ votat pentru propunerea luî Muşiky, insultătoare pentru patriarch.

*** La Petersburg face mare impresie atitudinea ostilă a ziarelor patriotice reacţionare faţă de Dumă, ziare care merg până acolo în cât vorbind despre Dumă, o numesc: „Adunătură de canalii".

*** „L'Echo de Paris" crede că agitaţia produsă în opinia publică de catastrofa de la Toulon se va resfrînge şi asupra ministeruluî, a cărui situaţie este, şi fără aceasta, destul de sdruncinată.

*** Ducele Carol Ernest de Saxa-Coburg-Gotha se va stabili, împreună cu soţia sa, la Mosumanno lângă Florenţa, unde va face o cură de maî multe săptămânî. Principele moştenitor rămâne în Gotha.

*** Cu ocazia unor săpăturî făcute la Viena, s'a găsit un bust de Negresă, lucrat în bronz, de pe timpul domnieî romane. Bustul acesta este foarte bine conservat.

*** Deputatul Zoltan Lengyel a adresat o petiţie tribunalului din Budapesta în care cere ca instrucţia în procesul pe care i l-a intentat fostul ministru de justiţie Polonyi să fie încredinţată unuî alt judecător, de cât cel de acum Ruttkay.

Zilele acestea Lengyel va adresa o petiţiune şi parchetuluî cerând înlocuirea procuroruluî Magyar despre care afirmă că a cerut interogarea sa în înţelegere cu baroneasa Schänberger şi în urma ordinuluî direct al ministruluî de justiţie Polonyi.

UN PROVERB PE ZI

Când îţi aperi o greşeală pe carî aî făcut'o, făptuestî alta.

„Universul în provincie"

(*De la coresp. nostri particulari*)

Jouî, 1 Martie.

GIURGIU.—De la Curtea cu jurî. — Azî s'a deschis sesiunea de primă-vară a Curţeî cu jurî sub preşedinţia d-luî D. Mavrodeni, membru la Curtea de apel din Bucureşti, asistat de d. Peretz, preşedintele trib. şi d. Toma Dragu, supleant.

Fotoliul ministeruluî public era ocupat de d. procuror Marcovici.

La ordinea zileî a fost judecarea procesuluî luî Iancu Răducanu şi Emandi Dumitru, acuzaţi că în noaptea de 16 August 1906 aŭ aplicat loviturî carî aŭ cauzat moartea luî Dumitru Oae.

Acuzaţiî aŭ fost apăraţi de d. An-

120

GLASUL MORŢILOR

— Mare roman de moravuri —

PARTEA A DOUA

XI

Pactul încheiat între Liana d'Aigle şi Fernand Maurel

Acum, el n'ar maî fi îndrăznit să vorbiască, chiar dacă Liana nu s'ar fi ţinut de cuvânt... Dar maî ales acuma, când Liana avea să-î dea banî, când Maria Scândură n'avea să maî sufere niciodată lipsă!.. Oh!.. dar acesta era un adevărat noroc... o fericire nesperată!..